Berglegs centralskola

HAMRÅNGEFYNDET Tävlings klass 2

Beskrivning av ämnet. Vad man vet säkert.

1. Hamrånge fyndet från 800- talets Bagdad består av fem olika delar, alla av brons. Förnämsta pjäsen är den gjutna glödpannan, fyr sidig på fyra fötter och med ett långt skaft. Pannan täcks av ett lock, format som välvd kupol och kupolen i sin tur krönt av en sjuuddig stjärna med runda knoppar i ändarna. Pannans fötter imiterar djur tassar. Till pannan hör tre glödtänger, som påträffades invid och under kärlet. Fastän av brons liknar de fullständigt järnstänger avsedda för glödpåfyllning. Den femte pjäsen, ett kandelaberformat föremål med svarvat lock, profilerat i nära nog samma stil som glödpannans skaft, är troligen en oljepanna. Inskriptionen på glödpannan lyder``Bi``sm illahi, rahim vilket på svenska betyder `I Guds den barmhärtiges namn' I Hamrånge användes fyndet troligen som prydnad och möjligen för uppvärmning eller förvaring av glöd över natten.

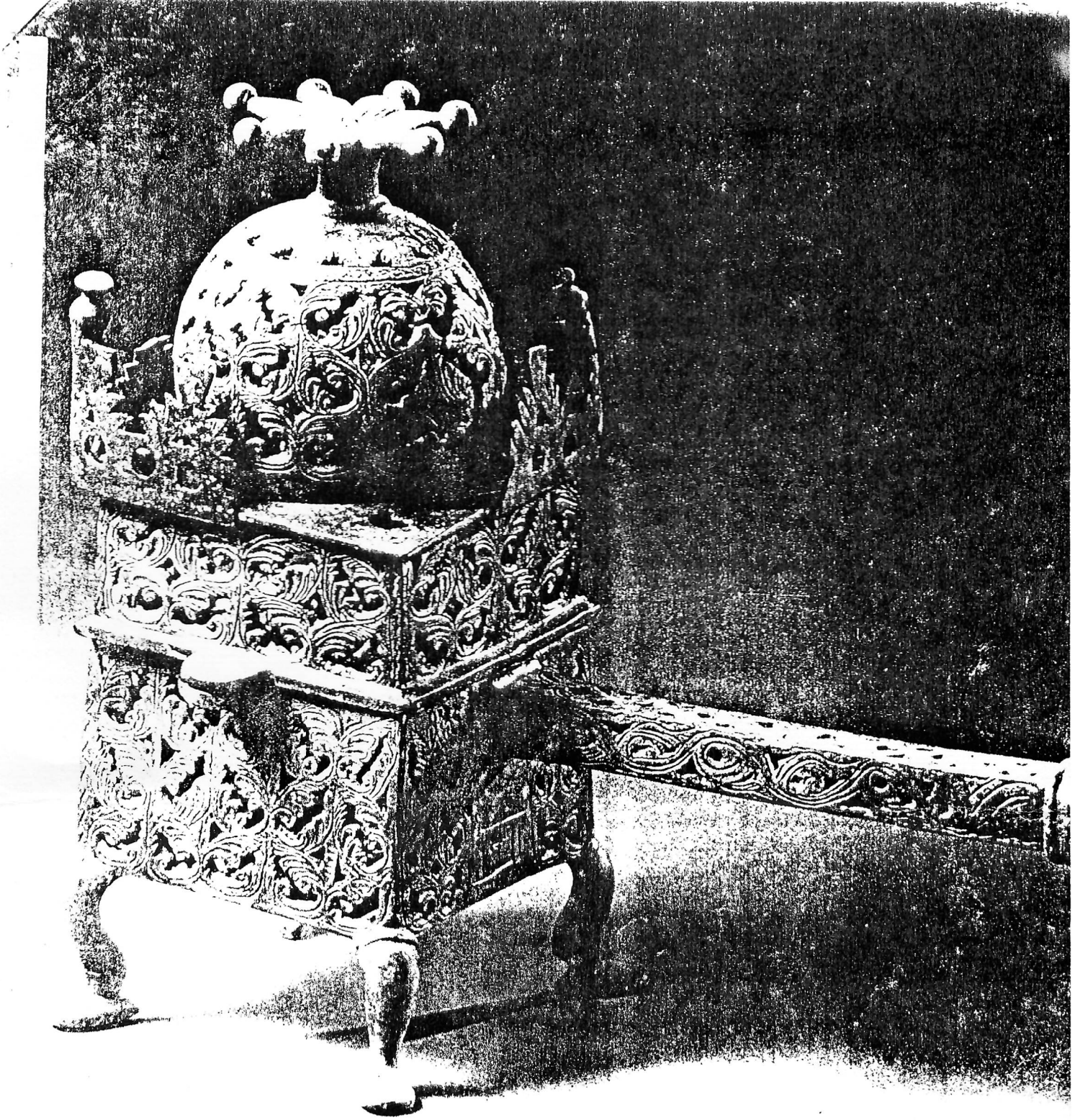
2. Pojkarna som hittade fyndet heter Tore Holmgren och Hugo Lundgren. Fyndet hittades i mars 1943 i `Näset'mellan Häckelsäng och Åbyn. Då var pojkarna 14 år. Pojkarna hittade fyndet av en ren slump. Tore skulle visa Hugo en rävlya, men det var ingen räv hemma så pojkarna gick och letade efter den runt omkring i området. Plötsligt fick de syn på ett skaft som stod ut mellan två stenblock. Pojkarna blev då nyfikna på vad det var och började `pillra' lite i murverket, för den var väl innmurad med flata stenar ihopfogat med sandblandat lera. Hela klyftan mellan stenarna var fylld med det materialet. Volymen var ca $1m^2$. Pojkarna trodde att skaftet som stod ut tillhörde ett svärd. Handtaget på pannan påminner om ett svärd skaft. Pojkarna fick 25 kr var i hittelön. Glödpannan har flera gånger lånats ut till museer världen runt t.ex Brittish Museum och nu senast till Islam utställningen i Stockholm.
En kopia av glödpannan har tillverkats. Denna skall finnas i montern på Gävle Museum när orginalet är utlånat.

SÅ HÄR HAR VI ARBETAT

Först sökte vi efter de två pojkarna som hittade Hamrångefyndet år 1943.
vi lyckades få tag i en av dem, Nämligen Tore Holmgren, som bosatt sig i Gävle.
Han hade inte sett fyndet sedan år 1943, och han följde med oss till muséet, där han och muséepedagogen Eva Borgegård berättade om fyndet. På våren följde Tore Holmgren med oss ut i skogen och med hans hjälp hittade vi fyndplatsen, efter flera timmars letande.
Vi mätte upp avståndet till platsen och gjorde en karta.
Den gamla kartan från 1943 stämde mycket dåligt med verkligheten.
Vi har sökt reda på så många källskrifter som möjligt och läst detta.
(Se källor).
Det nya som vi tillfört forskningen omkring fyndet är

1. Tore Holmgrens detaljerade beskrivning av fyndplatsen (finns inspelad på band).
2. Noggrann uppmätning av fyndplatsens läge och ritande av en ny bättre karta.
3. Ny teori om vikingarnas färder i Örterled.
4. Rättelser av felaktiga uppgifter i några källskrifter. (se källor)
5. Ny teori vad gäller anledning till att fyndet gömdes.

Undersökningen har gjorts under våren och hösten 1985.

Hamrångefyndet

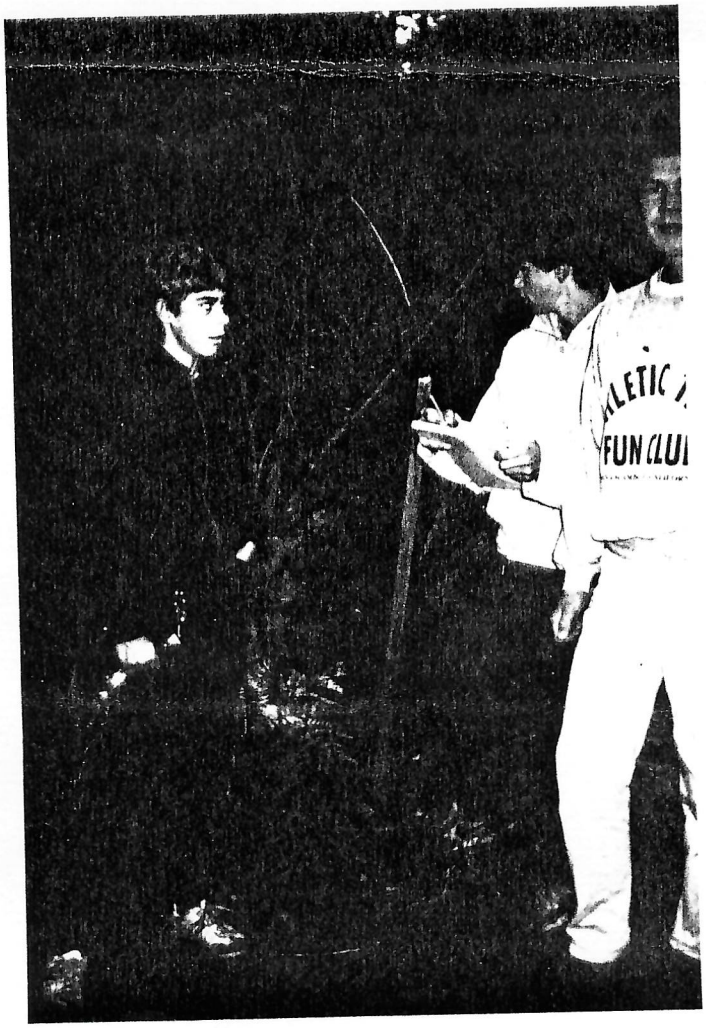
Glödpannan

KÄLLOR

1. Hamrångeboken sid. 39 — 40 av Per Wickberg.
2. Ett gästrikefynd från kalifen. Harun — Ar — Raschids välde av T.J Arne.
3. Från tusen och en natts Bagdad. Ur Bilder och ting från 3000 år ur Gävle Museums samlingar (1973).
4. Fornlämning nr. 114 översiktskarta gjord 1954. (Felaktig uppgift. Fyndet gjordes i slutet av mars ej i januari)
5. Fornlämning nr. 114 översiktskarta gjord 1981.
6. Islam konst och kultur sid. 32-33, 111. (Felaktig uppgift på sid.111. Skall vara 1943 ej 1946).
7. Tore Holmgren upphittaren av fyndet.
8. Museipedagog Eva Borgegård Gävle Museum.
9. Glödpannan i Åbyn rövarbyte från sagornas Bagdad.Gefle Dagblad 15/1 -86 Lennart Ödeen.

BESKRIVNING AV FYNDPLATSEN

Det är två stenar ganska tätt ihop. Intill där finns en buske. Det är gräs på båda stenarna. Den högra stenen är mer uppåtställd. och den vänstra är mera platt. Den platta stenen är 1,40- 1,50m. hög, medan den uppåtstående stenen är 1,65 -1,70 m. hög. De båda stenarna är förmodligen flyttblock. Mellan dessa stenar hittades Hamrångefyndet inmurat med små platta stenar och lera.

Fyndplatsen 1985.

HUR MAN TROR ATT FYNDET KOMMIT TILL HAMRÅNGE:

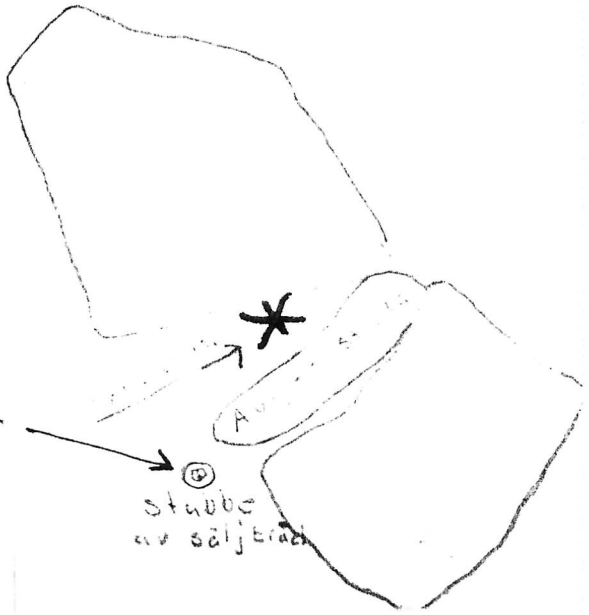
Hamrånge fyndet kommer från Bagdad. Det kanske har hemförts som ett krigs- eller handelsutbyte av en viking bosatt i Hamrånge. På 800-talet. Den kan också ha inköpts av en hemvändande köpman som varit i Bagdad. Förut trodde man att vikingarna som åkte österut var fredliga köpmän. Nu mera anser den amerikanske historie-professorn Donald Logan och professor P.H. Sawyer i Leeds numera bosatt i Göteborg, att vikingarna var plundrare och rövare även i Österled. Hamrångefyndet kan altså vara stöld gods.

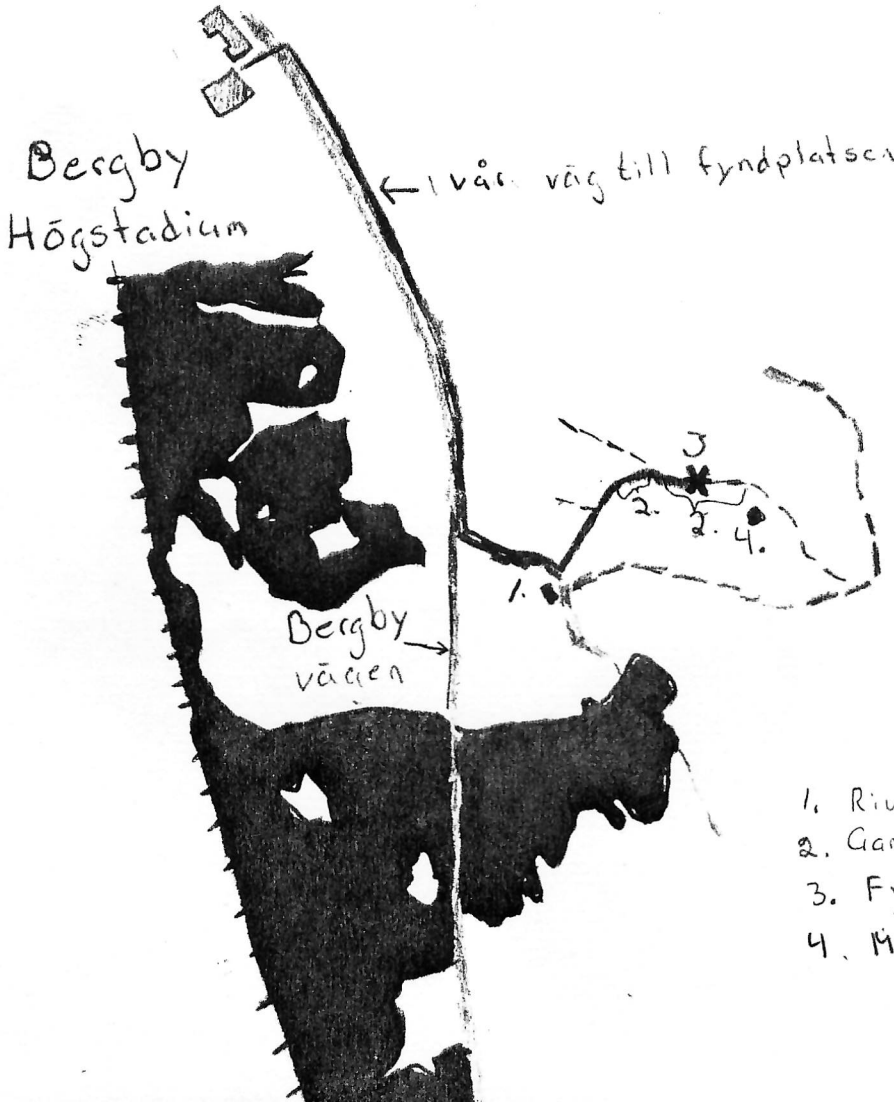
HUR MAN TROR ATT FYNDET HAR HAMNAT I KLYFTAN PÅ 'NÄSET:

När ryssarna kom till Hamrånge 1721, tror man att ägaren till fyndet sprang och gömde det. Det är dock inte särskilt troligt eftersom fyndet var väl innmurat och såg inte ut att ha gömts när man hade brått om. Tore Holmgren tror därför att det gömts vid något annat tillfälle.

Foto av fyndplatsen tagit 1943

Blockrik moränmark i norra delen av moränås.

Från rivet lada till fyn
200 m 63° ost

1. Riven lada
2. Gammal stig, delvis stenskodd
3. Fyndplatsen
4. Mycket storsten